

**LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO
EUROPOS REIKALŲ KOMITETAS**

**LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO
UŽSIENIO REIKALŲ KOMITETAS**

NUOMONĖ

**DĖL PASIŪLYMŲ DĖL EUROPOS SAJUNGOS ATEITIES VERTINIMO IR
LIETUVOS RESPUBLIKOS INTERESŲ**

2020 m. rugsėjo 18 d. Nr. 100-P-78/105-P-59

Vilnius

Lietuvos Respublikos Seimo Europos reikalų komitetas (toliau – Komitetas) ir Lietuvos Respublikos Seimo Užsienio reikalų komitetas,

tęsdami diskusijas apie Europos Sąjungos (toliau – Sąjunga arba Bendrija) ateitį konferencijos dėl Europos Sąjungos ateities kontekste;

susipažinę su 2020 m. gegužės 8 d. Komiteto posėdyje sudarytos darbo grupės Lietuvos Respublikos Seimo Europos reikalų komiteto nuomonės dėl Europos Sąjungos ateities vizijos projektui parengti (toliau – Darbo grupė) pateikta Darbo grupės posėdžių medžiaga;

toliau nuosekliai laikydami nuomonės ir pozicijų, išdėstytų 2014 m. balandžio 2 d. Komiteto nuomonėje „Dėl Europos politinių partijų ir Europos politinių fondų statuto ir finansavimo“, 2016 m. balandžio 20 d. Komiteto nuomonėje Nr. 100-S-8 „Dėl pasiūlymo dėl Tarybos sprendimo, kuriuo priimamos nuostatos, iš dalies keičiančios aktą dėl Europos Parlamento narių rinkimų remiantis tiesiogine visuotine rinkimų teise“ (toliau - 2016 m. balandžio 20 d. Komiteto nuomonė); 2017 m. lapkričio 8 d. Komiteto sprendime Nr. 100-S-19 “Dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo iš dalies keičiamas 2014 m. spalio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES, Euroatomas) Nr. 1141/2014 dėl Europos politinių partijų ir Europos politinių fondų statuto ir finansavimo”, 2018 m. sausio 26 d. protokoliniame nutarime Nr.100-P-6 ir kituose Komiteto sprendimuose, kuriuose Komitetas pasisakė Europos ateities klausimais;

pažymėdami, kad ši nuomonė yra šiandienos Lietuvos europinės politikos gairės, kuriomis vadovaujamės laikydamiesi pozicijos, kad pokyčius Europos Sąjungoje ir jai veikiant nulems reali būtinybė;

l a i k o s i n u o m o n ė s, kad bendromis vertybėmis grįsta geopolitika – pagrindinis Lietuvos užsienio politikos principas. Lietuvos Respublika, būdama demokratinių organizacijų (Europos Sąjungos ir Šiaurės Atlanto Sutarties Organizacijos (toliau – NATO) narė, turėtų veikti siekdama išlaikyti ir sustiprinti demokratinis Europos Sąjungos ir NATO vidinio ir išorinio veikimo principus ir politiką.

p a b r ė ž i a, kad Bendrijos, visų valstybių narių sąjungos, ateitį turime kurti visi kartu kaip lygiaverčiai partneriai. Lietuvos pozicijos Bendrijos ateities klausimu pagrindas turi būti nacionaliniai interesai. Turime remti Europos Sąjungos integraciją ypač tose srityse, kuriose Lietuva yra jautri išorės spaudimui, o integracija gali sustiprinti mūsų saugumą;

p a ž y m i, kad pagrindinis ir neginčijamas bendras valstybių narių tikslas ateičiai – Europos projekto sustiprinimas ir tolesnis plėtojimas būsimų kartų labui. Mūsų sąjunga turi būti demokratiška, vieninga, stipri ir klestinti. Jos raida turi užtikrinti mūsų visų t. y. Sąjungos valstybių narių ir jų piliečių saugumą ir gerovę;

t v i r t a i t i k i, kad būtina išsaugoti Europos Sąjungos vienybę. Valstybės narės gali naudotis Sąjungos sutartyse numatytais glaudesnio bendradarbiavimo galimybėmis, tačiau būtina užtikrinti šio proceso skaidrumą, atvirumą, nesukuriant neįveikiamų kriterijų vėlesniam kitų valstybių narių prisijungimui prie tokio bendradarbiavimo. Kai kuriose integracijos srityse šiuo metu dalyvauja ne visos Sąjungos narės (pavyzdžiui, euro zona, Šengeno erdvė). Spartėjant „kelių greičių“ Europai valstybių narių atskirtis tik didėtų, būtų sudėtingiau siekti konvergencijos, dėl to prioritetas turėtų būti teikiamas visų Sąjungos narių įsitraukimui į bendrus procesus ir priemones;

p a s i s a k o u ž bendrą efektyvesnį veikimą neperžengiant Europos Sąjungos sutarčių ribų. Europos Sąjungos sutartys – visų jos narių valia sutartas Sąjungos pagrindas užtikrinantis, ne tik pusiausvyrą tarp Sąjungos institucijų, bet ir valstybių narių reikšmės tarpusavio balansą, kad kiekviena Bendrijos narė kartu su savo žmonėmis būtų lygi su kitomis, kad kiekvienos valstybės narės balsas būtų girdimas, kad Europos Sąjunga nepaneigtų savo narių suverenumo. Nepagrįsti siūlymai keisti Europos Sąjungos sutartis gali didinti Sąjungos piliečių nepasitikėjimą Sąjunga, nes gali būti vertinami kaip Sąjungos nepastovumas, netvirtumas, liudyti apie Sąjungos teisės sistemos nestabilumą;

t v i r t a i l a i k o s i p o z i c i j o s, kad galiojančiose sutartyse nustatyta tarpinstitucinė Sąjungos veikimo sąranga yra tinkama 2019-2024 m. Sąjungos Strateginės darbotvarkės tikslams įgyvendinti. Pasiūlymai dėl institucinių pokyčių taip pat turėtų būti pagrįsti realiu poreikiu;

p a s i s a k o už tai, kad būtų išlaikyta esama pusiausvyra tarp Sąjungos institucijų ir valstybių narių, stiprinama valstybių narių atliekama demokratinė Bendrijos institucijų kontrolė;

l a i k o s i n u o m o n ė s, kad dabartinis Europos Komisijos narių skaičius yra optimalus;

m a n o, kad Europos Komisijos Pirmininko ir Europos Vadovų Tarybos Pirmininko institucijų sujungimas būtų nepateisinamas dėl pačios šių institucijų prigimties: Europos Komisija užtikrina bendruosius Sąjungos interesus ir turi būti nepriklausoma, o Europos Vadovų Taryba yra pagrindinė institucija, kurioje atstovaujamos visos Sąjungos šalys narės ir kurioje derinami jų nacionaliniai interesai;

a b e j o j a Sąjungos finansų ministro pareigybės naudingumu ir a t k r e i p i a d ė m e s į j i tai, kad šios pareigybės įsteigimas neturėtų lemiama įtakos ekonominės ir pinigų sąjungos užbaigimui, tačiau turėtų neigiamo poveikio tarpinstitucinei pusiausvyrai;

p r i m e n a, kad Europos Vadovų Taryba, kurią sudaro visų Sąjungos valstybių narių atstovai 2018 m. nepritarė *Spitzenkandidaten* principui, kadangi įžvelgė valstybių narių nuomonės ir Europos Vadovų Tarybos diskrecijos apribojimą. Tokia sistema pažeistų dabartinę tarpinstitucinę pusiausvyrą, įtvirtintą Sutartyse. Komitetai m a n o, kad Europos Vadovų Taryba turi išlikti savarankiška priimdama sprendimą dėl kandidato į Europos Komisijos Pirmininkus ir neturi būti pripažįstamas joks rinkimų rezultatų automatiškumas, ir toliau n u o s e k l i a i l a i k o s i tokios pat nuomonės ir p a b r ė ž i a, kad naujų aplinkybių ar argumentų, pagrindžiančių šio institucinio pokyčio būtinybę neatsirado;

p a k a r t o j a 2016 m. balandžio 20 d. Komiteto sprendime išsakytas abejones dėl transnacionalinių sąrašų idėjos, kadangi, neužtikrinus sutartyse ir Tarybos sprendime 2013/312/ES numatyto kiekvienoje valstybėje narėje renkamų Europos Parlamento narių skaičiaus, transnacionalinių sąrašų idėjos įgyvendinimas keltų grėsmę tinkamam mažų valstybių narių piliečių atstovavimui Europos Parlamente ir atskaitomybei. Komitetai m a n o, kad jeigu būtų bendra daugiamandatė rinkimų apygarda ir bendri kandidatų į Europos Parlamentą sąrašai, mažų valstybių narių kandidatams praktiškai nebūtų užtikrintos lygios galimybės dalyvauti rinkimuose ir visoje Sąjungoje reitinguojant kandidatų sąrašus šie kandidatai atsidurtų sąrašo pabaigoje;

p a l a i k o pastangas gerinti Sąjungos sprendimų priėmimo procesą, tačiau m a n o, kad balsavimo kvalifikuota balsų dauguma vietoje vienbalsiškumo plėtimas jautriose Sąjungos politikos srityse nestiprintų Europos Sąjungos vienybės ir solidarumo. Solidarumo atsisakymas dėl veiksmingesnio sprendimų priėmimo silpnintų Sąjungos sprendimų vidinį legitimumą. Būtų silpninamas nacionalinių parlamentų vaidmuo priimant sprendimus valstybei ypatingai svarbiais klausimais, nes vienbalsiai priimamų sprendimų legitimumas kyla iš nacionalinių parlamentų atskaitingoms valstybių narių vyriausybėms suteiktos veto teisės. Komitetai y r a į s i t i k i n e, kad vienbalsiškumas tam tikrose nacionaliniam suverenitetui ypač svarbiose srityse padeda išsaugoti didelių ir mažų valstybių narių reikšmingą indėlį sprendžiant bendrus klausimus, ypač krizinių situacijų atvejais;

d a r k a r t a p r i m e n a, kad subsidiarumo principas užtikrina, kad Sąjunga turėtų veikti tais atvejais, kai tai yra būtina ir tik tose srityse, kuriose ji gali duoti didesnę naudą, palyginti su nacionalinėmis ar vietos lygmens priemonėmis; tai ypač aktualu svarstant Sąjungos ir valstybių narių kompetencijos keitimo klausimus. Sąjungos sutartyse įteisinta Sąjungos ir valstybių narių kompetencija buvo nustatyta, remiantis subsidiarumo ir proporcingumo principais, siekiant užtikrinti, kad sprendimai būtų priimami kuo arčiau piliečių ir apsiribotų tik tuo, ko reikia tikslams pasiekti. Komitetai p r i m e n a, kad visa Sutartimis Sąjungai nepriskirta kompetencija priklauso valstybėms narėms;

p a ž y m i, kad iki šiol yra nemažai Sąjungai ir jos piliečiams naudingų susitarimų, kurie nėra iki galo įgyvendinti. Prieš nustatant naujas taisykles, turi būti užtikrinama, kad bus laikomasi jau anksčiau sutartųjų. Be to, prieš kuriant naujas priemones ar įrankius turi būti pilnai išnaudojami esami;

p r i m e n a, kad pagal Europos Sąjungos sutarties 2 straipsnį Sąjunga grindžiama pagarba žmogaus orumui, laisve, demokratija, lygybe, pagarba žmogaus teisėms, įskaitant mažumoms priklausančių asmenų teises ir teisine valstybe;

p a b r e ž i a, kad teisinė valstybė, pagrįsta teisės viršenybe, yra bet kokios šiuolaikinės konstitucinės demokratijos pagrindas, vienas iš esminių iš visų Europos Sąjungos valstybių narių bendrų konstitucinių tradicijų kylančių principų, kurį užtikrinti atsakomybė pirmiausia tenka kiekvienai valstybei narei;

p a ž y m i, kad Sąjunga negalės tinkamai funkcionuoti, jei nebus užtikrintos jos piliečių teisės ir laisvės, jei nekursime ir nestiprinsime teisinės valstybės kultūros. Komitetai p a l a n k i a i v e r t i n a Europos Komisijos pastangas šioje srityje ir l a u k i a rengiamos metinės teisinės valstybės ataskaitos. Tikime, kad šis įrankis ne tik stiprins teisinės valstybės kultūrą

Sąjungoje, bet ir padės siekti pozityvių rezultatų sudėtingose diskusijose ir klausymuose, kurie vyksta Taryboje. Dėl to nuolat akcentuojame objektyvumo, proporcingumo, nešališkumo ir veiksmingo bendradarbiavimo šiais klausimais principus;

p r i p a ž į s t a, kad Sąjunga susiduria su vis naujais, kartais precedento neturinčiais, iššūkiais, kuriems atremti ji turi ribotus išteklius, ir p a l a i k o 2019 m. gruodžio 12 d. Europos Vadovų Tarybos patvirtintą tikslą – atsižvelgiant į Paryžiaus susitarimo tikslus ne vėliau kaip iki 2050 m. pasiekti neutralaus poveikio klimatui Europos Sąjungą. Ateityje Sąjungos biudžetuose turi būti atspindėti su naujais iššūkiais susiję poreikiai (dėl klimato kaitos, migracijos, saugumo ir kt.) išlaikant dėmesį ilgalaikiams sutartyse įtvirtintiems Sąjungos prioritetams (tokiems kaip sanglauda ir žemės ūkis). Atsižvelgdami į šį kontekstą, Komitetai l a i k o s i nuomonės, kad Sąjungai būtinas didesnis biudžetas, p a s i s a k o už atvirą diskusiją dėl Sąjungos biudžeto finansavimo, taip pat ir dėl naujų nuosavų Sąjungos išteklių, šaltinių ir kartu p a ž y m i, kad kiekvienas pasiūlymas turi būti vertinamas individualiai ir grindžiamas ne tik kaštų ir naudos analize, bet ir priimamas išlaikant ypatingą nacionalinių parlamentų vaidmenį sprendžiant biudžeto klausimus;

p a ž y m i, kad nors šiuo metu kalbame apie alternatyvias apmokestinimo sistemas, bendros konsoliduotos pelno mokesčio bazės taikymas būtų naudingas tik kai kurioms Sąjungos valstybėms narėms, o iš esmės mažintų konkurencingumą Sąjungoje;

p a b r ė ž i a, kad siūlymas iš esmės pakeisti Sąjungos sprendimų mokesčių srityje priėmimo procedūrą, įvedant kvalifikuotos daugumos balsavimą reikštų mažiau demokratinį valstybių narių atstovavimą, trukdytų pasiekti konvergenciją, reikalingą užtikrinti efektyvų bendros rinkos veikimą, augimą, sąžiningą konkurenciją mokesčių srityje;

l a i k o s i nuomonės, kad Sąjungos finansų politika turėtų būti toliau orientuota į valstybių narių ekonominę, socialinę ir teritorinę sanglaudą, būti pagrįsta Sąjungos biudžeto veiksmingumo, taisyklių ir procedūrų paprastinimo, skaidrumo ir atskaitomybės, strateginio darnumo ir priemonių papildomumo bei nuoseklumo principais; skatinti ekonomikos konvergenciją ir atsparumą, makroekonominį stabilumą ir užtikrinti augimo potencialą, atliepti į kylančius naujus iššūkius;

p a ž y m i, kad tam, jog Sąjungos finansų politika būtų efektyvi, negali būti ignoruojamos sutartos taisyklės. Valstybės narės turi dėti visas pastangas siekti finansų tvarumo ir visos Sąjungos tvirtumo, t. y. solidarizuotis jei ne ištekliais, tai pastangomis siekti bendro stabilumo;

p a l a n k i a i v e r t i n a Europos Komisijos kartu su pakoreguotu ilgalaikiu Sąjungos biudžetu pateiktą naują ekonomikos gaivinimo priemonę „Next Generation EU“, kuri nukreipta ne tik į valstybių narių atsigavimą po COVID-19 pandemijos sukeltos krizės, bet ir į struktūrines reformas, be kita ko, susijusias su žaliaja bei skaitmenine pertvarka ir valstybių narių ekonomikų atsparumu, ir t i k i s i, kad šios lėšos, pasiskolintos iš ateities europiečių, padės atgaivinti Sąjungos ekonomiką. Moderni, stipri ir konkurencinga Europos ekonomika – Sąjungos piliečių klestėjimo garantas. Be to, Komitetai p a b r ė ž i a, kad svarstant klausimą dėl fiskalinių pajėgumų, labai svarbi tinkama pusiausvyra tarp šalių narių solidarumo ir atsakomybės;

s v e i k i n a iniciatyvas, kuriomis kovojama su mokestiniu sukčiavimu, mokesčių slėpimu ir mokesčių rojais;

l a i k o s i n u o m o n ė s, kad siekiant stiprinti ekonominę ir pinigų sąjungą, prioritetinė sritis yra bankų sąjunga, t. y. turi būti užbaigtas bendras bankų pertvarkos mechanizmas (SRM) ir sukurta bendra indėlių draudimo sistema (EDIS). Užbaigta kapitalo rinkų sąjunga sukurtų didesnes galimybes verslui pasinaudoti alternatyviais finansavimo šaltiniais, užtikrintų sklandesnį laisvą kapitalo judėjimą Sąjungoje;

a t s a r g i a i v e r t i n a veiksmus, kuriais bendroje Sąjungos finansų politikoje išskiriama Euro zona. Diskusijos dėl klausimų, kurie svarbūs visoms valstybėms narėms, (pvz., bankų sąjungos užbaigimas), turi toliau vykti Euro grupėje įtraukiu formatu, t. y. dalyvaujant visoms Bendrijos narėms;

p r i m e n a, kad pagal Europos Sąjungos sutarties 3 straipsnį Sąjungos tikslas – skatinti taiką, savo vertybes ir savo tautų gerovę. Ši nuostata galioja ne tik vidaus, bet ir Sąjungos užsienio politikai;

a t k r e i p i a d ė m e s į j t a i, kad sutarti Sąjungos veiksmai dėl užsienio politikos pirmiausiai turėtų būti nukreipti į demokratijos bei stabilumo zonų Sąjungos kaimynystėje ir pasaulyje stiprinimą ir plėtrą. Tam Bendrijai būtina aiški strategija ir koordinuotas jos laikymasis;

p a ž y m i, kad Europos Sąjungos vaidmens pasaulyje stiprinimas yra skirtas demokratijos ir tvaraus valstybių vystymosi pasaulyje įtvirtinimui. Tačiau Sąjunga gali vaidinti reikšmingą vaidmenį pasauliniu mastu tik būdama vieninga. Sąjungos vaidmuo pasaulyje turėtų stiprėti ne paprastinant sprendimų priėmimą, o stiprinant bendrą požiūrį valstybių narių užsienio ir saugumo politikos klausimais;

k o n s t a t u o j a, kad Jungtinės Amerikos Valstijos (toliau – JAV) – nepakeičiamas Sąjungos partneris. Sąjungos tikslas – stiprinti bendradarbiavimą su JAV visose srityse, neatsisakant sričių, kuriose šiuo metu sunku rasti bendrus sprendimus. Turime siekti vieningo Europos Sąjungos ir JAV geopolitinio požiūrio į šiandieninio pasaulio iššūkius. Glaudaus Europos Sąjungos ir JAV bendradarbiavimo reikšmės supratimas – gyvybinis Lietuvos interesas ir saugios ateities euroatlantinėje erdvėje garantas;

p a b r e ž i a išskirtinį NATO, kuri yra strateginė Europos Sąjungos partnerė saugumo ir gynybos srityje, vaidmenį Euroatlantinio saugumo ir kolektyvinės gynybos sistemoje. JAV ir NATO yra Lietuvos saugumo garantas. Komitetai y r a į s i t i k i n e, kad, siekiant saugesnės Europos ir saugesnio pasaulio, Europos Sąjungos ir NATO veiksmai turi papildyti vieni kitus, stiprinti abi organizacijas ir užtikrinti sinergiją bei bendradarbiavimą, ypač tokiose srityse kaip karinis mobilumas, kova su hibridinėmis grėsmėmis ir dezinformacija, kibernetinis saugumo didinimas, atsparumo stiprinimas, karinių pajėgumų vystymas; ir p r i p a ž i s t a, kad transatlantinių santykių pobūdis reikalauja tolygiau pasidalyti transatlantinius įsipareigojimus saugumo ir gynybos srityje;

p a ž y m i, kad Jungtinė Karalystė (toliau – JK), net ir išstojusi iš Europos Sąjungos, išlieka ypač reikšminga Europos Sąjungos kaimyne ir partnere. Abipusiai naudingi ekonominiai bei politiniai JK ir Europos Sąjungos ryšiai turi būti plėtojami. Komitetai p a s i s a k o u ž y p a č glaudžius Sąjungos ir JK santykius prekybos ir paslaugų, asmenų mobilumo ir socialinės apsaugos koordinavimo srityse; ir y r a į s i t i k i n e, kad Jungtinė Karalystė yra ir išliks strategine Europos Sąjungos partnere saugumo ir gynybos srityje;

l a i k o s i n u o m o n e s, kad Europos kaimynystės politika nedaloma ir turi užtikrinti saugumo bei ekonominius Sąjungos interesus tiek Sąjungos Rytuose, tiek Pietuose, taip pat p a ž y m i, kad Europos kaimyninės valstybės negali būti vertinamos vienodai, dėl to Sąjungos ir valstybės jos kaimynės bendradarbiavimo apimtis turi būti diferencijuojama atsižvelgiant į abipusį suinteresuotumą ir įsipareigojimus. Komitetai n e a b e j o j a, kad Rytų Partnerystė, kaip ir Pietų kaimynystė, turi išlikti Europos Sąjungos strategine geopolitine kryptimi. Turime sutarti dėl ambicingos, motyvuojančios Rytų Partnerystės darbotvarkės, kurioje taip pat būtų išlaikomas įtraukimo ir diferenciacijos pusiausvyra. Komitetai a b e j o j a, ar be Sąjungos plėtros pavyks išlaikyti stabilumą kontinentinėje Europoje, tačiau p a b r e ž i a, kad plėtra turi vykti laikantis Sąjungos sutartyse numatytų valstybių stojimo kriterijų ir m a n o, kad Vakarų Balkanai – sėkmingas Sąjungos plėtros proceso pavyzdys, kuris turėtų toliau skatinti eurointegracijos reformas, pasitikėjimą ir susitaikymą šiame regione bei p r i p a ž i s t a, kad Vakarų Balkanų šalių vertybinis pasirinkimas turėtų būti patvirtintas prisijungimu prie Europos

Sjungos bendrosios užsienio ir saugumo politikos. Valstybių narių noras ir reali, Europos Sąjungos valstybių narių neblokuojama perspektyva tapti Bendrijos narėmis paskatins Sąjungos interesus atitinkančius pokyčius, ilgainiui – saugumą ir stabilumą ir kituose Sąjungos kaimynystės regionuose.

m a n o, kad ambicinga Sąjungos prekybos politika, kaip svarbus atsigavimo po Sąjungą ištikusią ekonominių krizių veiksnys, turėtų tapti bendra siekiama dėl ekonomikos atsigavimo, tiekimo grandinių diversifikavimo ir Europos ekonominio atsparumo didinimo. Turime tęsti pastangas plečiant Sąjungos laisvosios prekybos susitarimų tinklą, taip pat atnaujinti ir sėkmingai baigti derybas su JAV dėl visaapimančios laisvosios prekybos sutarties, taip kurdami didžiausią pasaulyje laisvosios prekybos ir investicijų erdvę. Be to, turime ypatingą dėmesį skirti Pasaulio prekybos organizacijos ir Sąjungos prekybinių instrumentų stiprinimui siekiant apsaugoti Bendriją nuo nesąžiningos trečiųjų šalių konkurencijos;

p a ž y m i, kad Kinijos Liaudies Respublika įgyja vis didesnę politinę, ekonominę ir karinę galią, kuria didina geopolitinę įtaką ir neretai kelia grėsmę Sąjungos vienybei, esmingiems jos interesams. Europos Sąjunga turėtų tinkamai įvertinti kintančią geopolitinę situaciją, surasti bendrą Bendrijos poziciją palaikant santykius su Kinijos Liaudies Respublika, leidžiančią užtikrinti aukščiausius Sąjungos propaguojamus demokratinius, aplinkosaugos, socialinius, sąžiningos ekonominės veiklos, o svarbiausia – žmogaus teisių standartus, strateginę ekonominę nepriklausomybę, stiprinančią eksporto kontrolę ir apsaugančią strateginės infrastruktūros objektus Europoje;

a t k r e i p i a d ė m e s i į agresyvią, nedraugišką, tarptautinius įsipareigojimus laužančią ir nuolatinę geopolitinę įtampą keliančią Rusijos Federacijos politiką tiek Lietuvos, tiek Europos Sąjungos, tiek trečiųjų šalių atžvilgiu, kurios neigiamas poveikis nėra pakankamai įvertinta, ir p r i m e n a, kad Rusijos Federacija ne kartą pažeidė tarptautinės teisės normas kėsindamasi į valstybių Europos Sąjungos kaimynių suverenumą ir teritorijos vientisumą. Komitetai p a b r ė ž i a, kad tvirtai remia Ukrainos ir Sakartvelo suverenitetą ir teritorijos vientisumą su tarptautiniu mastu pripažintomis sienomis, taip pat l a i k o s i n u o m o n ė s, kad Europos Sąjungoje turi būti tęsiama nuosekli neteisėtos Krymo ir Sevastopolio aneksijos nepripažinimo politika. Komitetai p a ž y m i, kad siekiant panaikinti Rusijos Federacijos politikos keliamas grėsmes, Europos Sąjungai būtina suderinta, ilgalaikę perspektyvą turinti politika, sudarytų galimybes ne tik duoti deramą atsaką nedraugiškiems Rusijos Federacijos veiksams, bet kuria būtų siekiama ir demokratinių šios valstybės pokyčių. 2016 m. sutarti penki principai dėl Europos Sąjungos bendros politikos Rusijos atžvilgiu yra aktualūs ir turėtų būti dar kartą patvirtinti ir tvariai sustiprinti;

p r i t a r i a, kad tarptautine teise pagrįstų tarptautinių santykių stiprinimas turi išlikti vienu iš svarbiausių Sąjungos prioritetų. Į tarptautinės teisės pažeidimus turi būti reaguojama principingai, įskaitant reagavimą per efektyvią ribojančių priemonių politiką, pasitelkiant tinkamų sankcijų režimą. Komitetai r e m i a Sąjungos ryžtą sukurti Europos Sąjungos globalų žmogaus teisių sankcijų režimą, kurio poveikį pajustų visi globalūs veikėjai – tiek sprendimų priėmėjai, tiek vykdytojai – tiesiogiai atsakingi už grubius žmogaus teisių pažeidimus pasaulyje. Sąjunga buvo ir yra vieninga ir tvirta reaguodama į Rusijos Federacijos agresyviais veiksmais padarytus tarptautinės teisės pažeidimus.

p a b r è ž i a, kad Sąjungos saugumui ypač svarbu, kad visos valstybėse Sąjungos kaimynėse esančios ar statomos atominės elektrinės atitiktų aukščiausius branduolinės saugos ir aplinkosaugos standartus. Branduolinės saugos ir aplinkosaugos reikalavimų įgyvendinimas turi būti neatsiejama Sąjungos užsienio politikos dalis. Visos Sąjungos mastu turi būti laikomasi Lietuvos principinės pozicijos dėl elektros energijos iš kaimyninių šalių, kuriose veikia nesaugios, Sąjungos branduolinės saugos testavimo nepalankiausiomis sąlygomis reikalavimų neatitinkančios ar tarptautinės branduolinės saugos ir aplinkosaugos konvencijas pažeidžiančios atominės elektrinės, nepatekimo į Europos Sąjungos valstybių narių rinkas. Tai turėtų atsispindėti visuose strateginiuose Sąjungos dokumentuose;

p a l a i k o n u o m o n e, kad Sąjunga turi stiprinti savo vaidmenį ir vykdyti su valstybėmis narėmis koordinuotus veiksmus daugiašaliuose formatuose;

p r i m e n a, kad Sąjungos valstybių narių ir jų piliečių saugumas priklauso nuo veiksmingai veikiančios bendros Sąjungos laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės. Europos Sąjungos įtakos pasaulyje didinimas ir vidaus saugumo politikos plėtojimas, Sąjungos gebėjimas atremti globalius iššūkius ir tokias grėsmes kaip terorizmas ir organizuotas nusikalstamumas tiesiogiai prisideda prie mūsų saugumo. Koordinuoti valstybių narių veiksmai ir jų solidarumas krizių atvejais taip pat būtini visos Sąjungos saugumui;

p a ž y m i, kad vienas iš pagrindinių Sąjungos socialinio ir ekonominio modelio ramsčių yra laisvas asmenų, prekių judėjimas Sąjungos viduje bei saugus ir efektyvus asmenų ir prekių judėjimas per Sąjungos išorės sienas;

p a b r è ž i a, kad Šengeno erdvė yra vienas iš didžiausių Sąjungos laimėjimų, kuris turi būti plėtojamasis. Tačiau svarbu nepamiršti saugumo aspekto: Sąjungos vidaus sienos saugios ir atviros bus tiek, kiek saugios ir efektyviai saugomos bus Sąjungos išorės sienos, todėl išorės sienos apsaugos stiprinimo priemonės turi ir toliau išlikti pagrindiniu mūsų prioritetu.

l a i k o s i n u o m o n ě s, kad tam, kad Šengeno erdvė efektyviai funkcionuotų ir teiktų maksimalią naudą, ji turi būti lanksti ir gebanti prisitaikyti prie kintančios situacijos, kartu nesukurianti nepagrįstų barjerų laisvam asmenų judėjimui. Laikias vidaus sienų kontrolės gražinimas turi būti pagrįstas ir proporcingas, taikoma tvarka turi būti aiški, subalansuota ir maksimaliai skaidri. Turime užtikrinti, kad vidaus sienų kontrolė nebūtų atkuriamą didesnės apimties ir ilgesniam laikui negu tai būtina atsižvelgiant į esamas aplinkybes. Tai turi būti taikoma tik kaip kraštutinė priemonė, kai visų alternatyvių priemonių nepakanka esamai grėsmei suvaldyti;

s u t i n k a, kad didinant pasitikėjimą Šengeno erdve taip pat labai svarbi Sąjungos prieglobsčio ir imigracijos politika, kuri turi būti efektyvi, humaniška ir saugi. Išmoktos pamokos parodė, kad būtinas visaapimantis požiūris. Turime ne tik žinoti, kas patenka į mūsų laisvo judėjimo erdvę, bet ir užtikrinti, kad tai būtų žmonės, kuriems tikrai reikalinga tarptautinė pagalba, arba tie, kas savo aukšta kvalifikacija gali prisidėti prie Sąjungos augimo. Asmenys, neteisėtai esantys Europos Sąjungoje, turi būti gražinami į kilmės ar tranzito šalis. Tam būtinos ne tik tinkamos sienų kirtimo, bet ir valstybių narių vykdomos saugumo patikros procedūros, efektyvi gražinimo politika. Bendradarbiavimas su migrantų kilmės ir tranzito valstybėmis turi tapti viena iš svarbiausių priemonių, užkertančių kelią nelegaliai migracijai, o readmisijos susitarimai su migrantų kilmės valstybėmis – kertinis elementas gražinimų politikoje. Prevencinės priemonės yra efektyvus kelias krizių migracijos srityje užkardymo būdas. Imigracijos ir prieglobsčio politika turėtų būti pagrįsta aiškia asmenų integravimo schema;

y r a į s i t i k i n ė, kad įgyvendindamos prieglobsčio ir imigracijos politiką, valstybės narės turėtų vadovautis solidarumo principu pagrįstais, skaidriais ir visoms valstybėms narėms aiškiais kriterijais. Komitetai n u o s e k l i a i p a l a i k o savanorišką, ryžtingą ir įvairiapusišką valstybių narių prisidėjimą sprendžiant trečiųjų šalių piliečių antplūdžio į Europos Sąjungos valstybių narių teritorijas klausimus;

p a ž y m i, kad socialinė situacija ir darbo santykiai Europoje dėl išaugusio darbo jėgos judumo, naujų verslo modelių, skaitmeninės rinkos plėtos, šeiminių įsipareigojimų pasidalinimo sampratos kaitos ir kitų aplinkybių reikšmingai keičiasi. Komitetai s u n e r i m u k o n s t a t u o j a, kad demografinė situacija visoje Sąjungoje kinta nepalankia linkme, a t k r e i p i a d ě m e s į ypač sumažėjusį gimstamumą, p a b r ė ž i a, kad demografiniai iššūkiai kelia grėsmę valstybių narių nacionaliniam saugumui ir p a ž y m i, kad sprendimų dėl demografinių pokyčių sukeltų padarinių Sąjungoje reikia jau šiandien;

a t k r e i p i a d ė m e s į tai, kad demografinės tendencijos, įskaitant sparčiai senėjančią visuomenę ir tikėtiną ilgesnę gyvenimo trukmę, reiškia, kad Europoje didės poreikis skatinti sveikatą ir ilgalaikę priežiūrą. Šis iššūkis turėtų būti vertinamas kaip viena naujų paslaugų, naujų darbo vietų, naujų bendradarbiavimo formų kūrimo galimybių ir skatinti socialinį vystymąsi. Prieinamos gerovę užtikrinančios technologijos ir skaitmeninimas gali padėti šiuos iššūkius įveikti;

p a l a i k o dar 2017 m. kovo 25 d. pažymint Romos sutarties 60-metį, ES27 vadovų išreikštą įsipareigojamą dirbti kartu siekiant socialinės Europos - skatinančios ekonominę ir socialinį progresą, sanglaudą ir konvergenciją, atsižvelgiančios į nacionalinių sistemų įvairovę, užtikrinančios visų lygias teises ir lygias galimybes, kovojančios prieš diskriminaciją, atskirtį ir skurdą, užtikrinančios kokybišką švietimą ir studijas, saugančios kultūros paveldą ir skatinančios kultūrinę įvairovę.

p r i m e n a, kad esame sutarę dėl Europos socialinių teisių ramsčio, kuris suteikia galimybę suderinti ekonominę politiką su socialine aplinka, tuo pat metu sprendžiant pagrindinius klausimus, susijusius su lygiomis galimybėmis, pokyčiais darbo aplinkoje ir visuomenėje;

s u p r a n t a, kad už Europos socialinių teisių ramsčio įgyvendinimą yra atsakingos valstybės narės, ir l a i k o s i n u o m o n ė s, kad siekiant mažinti skurdą ir pajamų nelygybę, valstybės narės, gerindamos mokesčių ir socialinių išmokų sistemos struktūrą, turėtų remtis juo kaip įrankiu. Efektyviai panaudojamos Europos socialinių teisių ramsčio ir Europos semestro instrumento teikiamos galimybės padėtų spręsti Europos lygių galimybių, socialinės įtraukties, tinkamų darbo sąlygų, taigi ir demografinius iššūkius.

p a l a n k i a i v e r t i n a Europos Komisijos indėlį stebint ir analizuojant demografinius procesus Europos Sąjungoje, jos indėlį ir pastangas koordinuojant valstybių narių socialinės įtraukties ir socialinės apsaugos sričių politiką. Komitetai p a ž y m i, kad Sąjungoje šeimos politikos klausimai yra valstybių narių kompetencija, tačiau, atsižvelgdami į sudėtingą demografijos iššūkį, k v i e č i a šiai reikšmingai politikos sričiai ir toliau skirti dėmesį Sąjungos lygmeniu;

m a n o, kad Sąjunga kartu su valstybėmis narėmis turėtų vykdyti tokią demografijos politiką, kuri apimtų gerosios praktikos Sąjungos valstybėse narėse analizę bei sklaidą, Europos Sąjungos šeimoms palankios politikos kūrimą užtikrinant šeimoms tinkamas sąlygas susilaukti vaikų ir juos auginti;

l a i k o s i n u o m o n ė s, kad Europos Sąjungos ateities klausimi nepaprastai svarbūs ir sudėtingi, dėl to, atsižvelgę į tarpinstitucinį susitarimą dėl konferencijos dėl Europos ateities, k e t i n a toliau aktyviai dalyvauti šiose diskusijose ir tiesiogiai atstovaudami Europos Sąjungos piliečių interesams prisidėti ieškant sprendimų, skatinančių piliečių gerovę, užtikrinančių didesnę saugumą ir kuriančių naujas perspektyvas.

Komiteto pirmininkas

Gediminas Kirkilas

Komiteto pirmininkas

Juozas Bernatonis